

หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1. ความหมายของอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

คำว่า “อาชีวอนามัย” มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Occupational Health”

เป็นคำสมาสระหว่างคำสองคำคือ “อาชีพ” กับคำว่า “อนามัย”

อาชีพ , อาชีวะ (Occupation) หมายถึง อาชีพ การเลี้ยงชีพ การทำมาหากิน งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

อนามัย (Health) หมายถึง ความไม่มีโรค ภาวะที่สมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ

ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง สภาพที่ปราศจากภัยคุกคาม ไม่มีอันตราย และความเสี่ยงใดๆ

เมื่อนำคำเหล่านี้มารวมกัน เป็นคำว่า “อาชีวอนามัยและความปลอดภัย” (Occupational Health and Safety)

จึงหมายถึง การดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้ประกอบอาชีพ ซึ่งรวมถึงการป้องกันอันตรายและส่งเสริมสุขภาพ

อนามัย เพื่อคงไว้ซึ่งสภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ ตลอดจนสถานะความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด

2. เป้าหมายของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

งานอาชีวอนามัยเป็นงานสาธารณสุขแขนงหนึ่ง มีการดำเนินงานมีการดูแลสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาชีพทุกสาขาอาชีพ โดยมีเป้าหมายเพื่อ

2.1 ป้องกันและควบคุมการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพ

2.2 ป้องกันและควบคุมโรคอันเนื่องจากการประกอบอาชีพ

2.3 ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาชีพให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

3. ขอบเขตของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

องค์การอนามัยโลก(World Health Organization : WHO) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ได้กำหนดขอบเขตของงานอาชีวอนามัยประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ คือ

3.1 การส่งเสริม(Promotion) และธำรงไว้(Maintenance) สุขภาพร่างกายและจิตใจความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมผู้ใช้แรงงาน

3.2 การป้องกัน (Prevention) ไม่ให้ผู้ประกอบอาชีพมีสุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม ผิดปกติจากการทำงาน

3.3 การปกป้องคุ้มครอง (Protection) ผู้ประกอบอาชีพไม่ให้ทำงานในสภาพที่เสี่ยงอันตราย เป็นสาเหตุให้เจ็บป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุ

3.4 การจัด (Placing) ให้ผู้ประกอบอาชีพทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3.5 การจัดหรือปรับปรุงสภาพงานให้เหมาะสมกับลักษณะของงานและผู้ปฏิบัติงาน (Adaptation of Work)

4. ความสำคัญของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

4.1 ช่วยป้องกันและควบคุมให้เกิดสภาพความปลอดภัยในการทำงาน

4.2 ช่วยลดความสูญเสียที่ต้นทุนกิจการของนายจ้างอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ

4.3 ช่วยลดผลกระทบทางสังคมที่อาจตามมาหลังการประสบอันตรายจากการทำงาน

4.4 ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตและอำนวยความสะดวกต่อเศรษฐกิจ เช่นสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการทำงานของลูกจ้าง

4.5 ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม ไม่ขัดต่อหลักมนุษยธรรม ช่วยลดความสูญเสีย ช่วยเพิ่มผลผลิต

และ

ประสิทธิภาพในการทำงาน ยังช่วยเสริมภาพลักษณ์ให้สินค้า ลดปัญหาการถูกกีดกันทางการค้ากับนานาประเทศด้วย

1.1.2 ความเป็นมาของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1. ความเป็นมาของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในต่างประเทศ

- ก่อนคริสต์ศักราช - ค.ศ.200

- ฮิปโปเครติส ได้เขียนโรคต่างๆที่อาจเกิดจากการทำงาน

- พลินี ได้เสนอแนะใช้หน้ากากป้องกันฝุ่นที่เกิดจากการบดปรอทซัลไฟด์สีแดง ทำจากกระเพาะสัตว์

- กาเลน ได้เขียนถึงอันตรายจากการประกอบอาชีพ และให้ความสำคัญอันตรายที่เกิดจากระอองกรดแก่คนงานในเหมือง

- ค.ศ.1400 - ค.ศ.1553

- เออส์ริช ได้ตีพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับไอและควันที่เป็นพิษ และเสนอมาตรการป้องกันพิษปรอท ตะกั่ว คาร์บอนมอนอกไซด์

- พาราเซลซัส พิมพ์บทความลงหนังสือเกี่ยวกับโรคปอดและทางเดินหายใจ ที่เกิดจากสารทาทาร์ส ปรอท กำมะถัน เกลือ

- อะกรีโกล่า พิมพ์บทความในหนังสือ โลหะวิทยา อธิบายโรค อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงงานถลุงและหลอมแร่

เสนอพัฒนาการระบายอากาศ

- ค.ศ.1600 - ค.ศ.1897

- เบอร์นาดีโน รามัสซินี ใช้คำถามเกี่ยวกับอาชีพในการซักประวัติคนไข้ และเป็นบิดาเวชศาสตร์อุตสาหกรรม

- เดนิส ดิเคอโรท เขียนบทความให้เห็นถึงอันตรายจากการประกอบอาชีพต่างๆ

- เพอซิวัล พอท ค้นพบปัญหาความปลอดภัยจากการทำงาน

- ค.ศ.1887 อังกฤษมีพรบ. โรงงานฉบับแรก ค.ศ.1897 อังกฤษ มีพรบ.กองทุนทดแทนฉบับแรก

- ค.ศ.1900 - ค.ศ.1978

- ค.ศ.1908 อเมริกาออกกฎหมายเงินทดแทน

- ค.ศ.1913 อเมริกาตั้งสภาความปลอดภัยแห่งชาติ

- ค.ศ.1919 จัดตั้งองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ International Labor Organization

- ค.ศ.1948 WHO ตั้งกรรมการผู้เชี่ยวชาญร่วมมือทางด้านอาชีวอนามัยกับประเทศต่างๆทั่วโลก

- ค.ศ.1970 อเมริกามี พรบ.ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย Occupational Safety and Health Act of 1970

- ค.ศ.1970 จาก พรบ.เกิดองค์กรขึ้นคือ Occupational Safety and Health Administration : OSHA สำนักงานบริหารความปลอดภัยและอาชีวอนามัย และสถาบันความปลอดภัยและอาชีวอนามัยแห่งชาติ NIOSH : National Institute for Occupational Safety and Health

- ค.ศ.1970 - ค.ศ.1978 ประเทศต่างๆประกาศใช้กฎหมายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

2. ความเป็นมาของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในประเทศไทย

2401 จัดตั้งโรงสีไฟสำหรับสีข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก

1. ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ 2462

2. ประกาศใช้ พรบสาธารณสุข พ.ศ.2484

3. กรมอนามัยส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานด้านอาชีวอนามัยในต่างประเทศ

4. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดหลักสูตรอาชีวอนามัยในระดับปริญญาตรี

5.จัดตั้งกองอาชีพอนามัยขึ้นในกระทรวงสาธารณสุข

6.ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มี.ค.2515 ให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

7.จัดตั้งกองมาตรฐานแรงงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

8.คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ อุตสาหกรรมและความปลอดภัย

9.จัดตั้งสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

10.สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มสท. เปิดหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง2ปี เอกอนามัยและความปลอดภัยเพิ่มเติม

11.พ.ศ.2535 รัฐบาลได้ออกกฎหมาย 4 ฉบับ ให้หาอ่านเพิ่มเติม คือ

- พรบ.โรงงาน พ.ศ.2535

- พรบ.วัตถุอันตราย พ.ศ.2535

- พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ.2535

- พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535

12.พ.ศ.2538 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ต้องการนายจ้างและลูกจ้างทำงานร่วมกัน โดยตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

13.พ.ศ.2540 ออกกฎหมายเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง มีการอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในระดับต่างๆจำนวนมาก

ปลาย พ.ศ.2540 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้กำหนดมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คือ มอก.18000 และปรับปรุงเพิ่มในปี พ.ศ.2542

14.พ.ศ.2541 ได้ออก พรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และใช้เป็นกฎหมายแม่ในการออกกฎหมายอื่นๆตามมา

พศ 2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวงที่สำคัญ 2 เรื่อง

1. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เกี่ยวกับ ความร้อน แสงสว่าง และเสียง

2. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พศ 2549

พศ 2550 กระทรวงแรงงานเตรียมออก พระราชบัญญัติอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นกฎหมายฉบับใหม่ เพื่อแยกกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ ศ 2541

1.1.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ประกอบด้วยการผสมผสานและการร่วมมือของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน 7 ด้านดังนี้

1. ด้านความปลอดภัย ได้แก่ลูกจ้างที่นายจ้างแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ตามกฎกระทรวง2549

มีหลายระดับคือ ระดับหัวหน้างาน ระดับบริหาร ระดับเทคนิค ระดับเทคนิคชั้นสูง และระดับวิชาชีพ ตามขนาดของกิจการ

2. ด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรม/อาชีวสุขศาสตร์ ได้แก่ นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรมหรือนักสุขศาสตร์ซึ่งมีหน้าที่สืบค้น ตรวจวัด ประเมินอันตรายจากสิ่งแวดล้อม ความร้อน รังสี เสียงดัง ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เพื่อป้องกันโรคจากการทำงาน
3. ด้านอาชีวอนามัย ได้แก่ นักอาชีวอนามัยและวิศวกรความปลอดภัย ออกแบบเครื่องจักรกลให้มีความปลอดภัย
4. ด้านการยศาสตร์/เอร์โกโนมิกส์ หน้าที่ออกแบบปรับปรุงสภาพการทำงาน เครื่องมือ ทำทางหรือวิธีการทำงาน
5. ด้านจิตวิทยาอุตสาหกรรม แก้ไขปัญหาการทำงานโดยใช้หลักการทางจิตวิทยา การกระตุ้น ให้สิ่งจูงใจ สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี
6. ด้านอาชีวเวชศาสตร์ ได้แก่ แพทย์อาชีวเวชศาสตร์/แพทย์อาชีวอนามัย พยาบาลอาชีวอนามัย ผู้ช่วยพยาบาล มีหน้าที่ดูแลสุขภาพอนามัยของพนักงาน การตรวจ วินิจฉัย การรักษาโรค
7. ด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู ได้แก่ แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู นักกายภาพบำบัด นักจิตบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

1.1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

หน่วยงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในประเทศไทย

1. กระทรวงแรงงาน

1.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

1.1.1 กองตรวจความปลอดภัย

1.1.2 สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน

1.1.3 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

1.2 สำนักงานประกันสังคม

1.2.1 สำนักงานกองทุนเงินทดแทน

1.2.2 ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน

1.2.3 สำนักงานประกันสังคมจังหวัด

2. กระทรวงอุตสาหกรรม

2.1 กรมโรงงานอุตสาหกรรม

2.1.1 สำนักทะเบียนโรงงาน

2.1.2 สำนักควบคุมและตรวจโรงงาน

2.1.3 สำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน

2.1.4 สำนักควบคุมวัตถุอันตราย

2.1.5 สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย

2.1.6 ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

3. กระทรวงสาธารณสุข

3.1 กรมควบคุมโรค

3.2 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3.3 หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ได้แก่

3.3.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

3.3.2 โรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป

3.3.3 โรงพยาบาลชุมชน

4. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2 กรมควบคุมมลพิษ

4.3 กรมทรัพยากรธรณี

5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร

6. สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุภัยแห่งชาติ (สำนักงาน ก ป อ)

7. กระทรวงมหาดไทย

7.1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ)

7.2 กรุงเทพมหานคร

7.2.1 สำนักอนามัย

7.2.2 สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ฝ่ายโยธา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล

7.3 เทศบาล งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม, งานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยระหว่างประเทศ

1. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) มีสำนักงานด้านอาชีวอนามัย ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทำการศึกษาวิจัย พัฒนาวิธีการตรวจวัดประเมิน จัดส่งบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ไปช่วย ให้คำปรึกษา แนะนำ
2. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม ความเป็นธรรมในการใช้แรงงาน การเพิ่มผลผลิต ยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของลูกจ้าง ให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิก

1.2 หลักการและแนวคิดในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1.2.1 ความหมาย ความสำคัญ และหลักการบริหาร

การบริหารหมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การเป็นผู้นำ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การ โดยความร่วมมือของพนักงาน และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หน้าที่ของผู้บริหาร วางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การเป็นผู้นำ (Leading) (การสั่งการ , การประสานงาน) การควบคุมงาน (Controlling)

แนวคิดในการบริหาร มุ่งเน้นที่ งานเป็นหลัก, สิ่งที่บริหารเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่, งานสำเร็จ, ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูง , ผลการดำเนินงานดียิ่งขึ้นไป

กระบวนการบริหาร

1. การทบทวนสภาพการณ์เบื้องต้น
2. การวางแผน
3. การดำเนินงานตามแผน

4. การประเมินผลการดำเนินงาน
5. การนำสิ่งที่ได้จากการดำเนินงานไปใช้ประโยชน์
6. การติดตาม การประสานงาน และการควบคุม
7. การจัดการข้อมูลข่าวสาร
8. การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 แนวคิดในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

ความหมายของการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

หมายถึง กรรมวิธีเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์กร การจัดการบุคคล การเป็นผู้นำ การควบคุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยที่กำหนดขึ้น โดยความร่วมมือของพนักงานและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.3 หลักการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

1. หลักทั่วไปในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

- 1.1 คำนึงถึงผลผลิตและความปลอดภัยควบคู่กัน
- 1.2 มีระบบการจัดการที่ดี
- 1.3 เน้นกลยุทธ์การป้องกัน
- 1.4 กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน/กิจกรรมความปลอดภัยให้ครอบคลุม
- 1.5 มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- 1.6 มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ
- 1.7 มีระบบการประเมินวัดผล
- 1.8 มีวิธีการจูงใจพนักงาน

2. ข้อควรพิจารณาในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

แบ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นหัวข้อได้ 3 ประเด็น

1. การบาดเจ็บ หรืออุบัติเหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพ เช่น การตกจากที่สูง ถูกสารเคมี อันตรายจากเครื่องจักร
2. โรคจากการประกอบอาชีพ เช่น โรคปอด โรคผิวหนัง
3. เหตุฉุกเฉิน เช่น เพลิงไหม้ การระเบิด สารเคมีรั่วไหล เป็นต้น

ในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย จึงควรนึกถึงปัจจัยที่สำคัญ 8 ประการดังนี้

- 2.1 ความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่โครงสร้างอาคาร
- 2.2 ความปลอดภัยเกี่ยวกับต้นกำเนิดพลังงานต่าง ๆ
- 2.3 ความปลอดภัยเกี่ยวกับเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ
- 2.4 ความปลอดภัยเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ใช้
- 2.5 ความปลอดภัยเกี่ยวกับลูกจ้าง
- 2.6 ความปลอดภัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2.7 การจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง

2.8 การกำหนดแผนป้องกันเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ เช่นการระเบิด ไฟไหม้ สารเคมีรั่วไหล

1.3 นโยบาย แผนงาน และกิจกรรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1.3.1 นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ต้องเริ่มจากนายจ้างหรือผู้บริหารระดับสูงแสดงเจตนารมณ์ และมุ่งมั่นสนับสนุนงานด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการ นโยบายเปรียบเสมือนทิศทางหรือแนวทางที่พนักงานทุกคนต้องปฏิบัติตาม ทำให้เกิดความร่วมมือของผู้บริหารและพนักงานทุกระดับ

1. ความสำคัญของนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

การกำหนดนโยบายมีความสำคัญดังนี้

- 1.1 เป็นเครื่องยืนยันเจตนารมณ์ของนายจ้างเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
- 1.2 ช่วยให้เห็นภาพพจน์เด่นชัด เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม
- 1.3 ทำให้พนักงานทุกระดับให้ความสำคัญกับงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ปฏิบัติตาม เป็นแรงจูงใจและให้ความร่วมมือในการบริหารด้านความปลอดภัย
- 1.4 แสดงออกถึงความห่วงใยของนายจ้างต่อลูกจ้างก่อให้เกิดแรงงานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 1.5 ช่วยให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรและผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กร

2. คุณลักษณะของนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

- 2.1 กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีเนื้อหาชัดเจน กระชับ เข้าใจ ง่าย ลงนามกำกับโดยผู้บริหารระดับสูงสุด
- 2.2 ประกาศให้พนักงานทุกคนและผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยทั่วกัน และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 2.3 กำหนดภารกิจเรื่องความปลอดภัยให้มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมทุกประเภทของงาน
- 2.4 กำหนดให้พนักงานทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมด้านความปลอดภัย
- 2.5 กำหนดมาตรการ กิจกรรม ติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบาย

3. หลักการกำหนดนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มี 6 ประการคือ

- 3.1 คำนึงถึงข้อกำหนดกฎหมายและมาตรฐานต่าง ๆ ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 คำนึงถึงการสร้างความร่วมมือในกิจกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานทุกระดับ ถือเป็นหัวใจสำคัญ
- 3.3 กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการผลิตและปัญหาต่าง ๆ
- 3.4 กำหนดข้อตกลงด้านความปลอดภัยให้ผู้รับเหมาช่วงต้องปฏิบัติ เพื่อดูแลความปลอดภัยของลูกจ้าง
- 3.5 คำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์/ความพึงพอใจของลูกจ้างต่อความปลอดภัยของผลผลิต
- 3.6 มีการกำหนดจุดขึ้นด้านความปลอดภัยในตลาดการค้า เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม

1.3.2 แผนงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

การวางแผนงาน คือ การเตรียมการไว้ล่วงหน้าสำหรับปฏิบัติ เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหาร โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ และทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งผลที่ได้จากการวางแผนที่ดี คือ ได้แผนการทำงานที่แน่นอน ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

1. คุณลักษณะของแผนงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

แผนงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยโดยทั่วไปมักจัดทำเป็นรายปี โดยจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของบริษัท แผนงานที่ดีควรระบุประเด็นสำคัญ จะทำอะไร , จะทำที่ไหน , จะทำเมื่อไร , จะทำโดยใคร , ทำไมจึงต้องทำและทำไมจึงเลือกทำวิธีนี้ , จะทำอย่างไร , จะใช้ทรัพยากรอย่างไร

2. หลักการกำหนดแผนงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

- 2.1 ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญ/มีส่วนร่วมในแผนงาน
- 2.2 ฝ่ายบริหารงานความปลอดภัยจัดแบ่งงานกระจายความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม
- 2.3 ระบุรายละเอียดของแผนงานชัดเจน เช่น วิธีการค้นหา การประเมิน และการควบคุมอันตรายจากสภาพการทำงาน
- 2.4 คัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรับผิดชอบแผนงาน
- 2.5 จัดประชุมหารือหรือชักจูงการปฏิบัติตามแผน
- 2.6 กำหนดให้หัวหน้างาน ชันต้น ชันกลาง ติดตามดูแลการปฏิบัติตามแผน ราบงานอย่างสม่ำเสมอ
- 2.7 จัดให้มีการอบรมผู้ปฏิบัติตามแผนงาน เพื่อปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
- 2.8 ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม
- 2.9 ผู้จัดการในสายงานบังคับบัญชาและสายงานช่วยทราบหน้าที่รับผิดชอบและมีการกำหนดวิธีการประเมินหน้าที่
- 2.10 จัดระบบเฝ้าระวัง/ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่บุคคล และการประสานงาน
- 2.11 สนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบได้เหมาะสม เช่น งบประมาณ เวลา บุคลากร เครื่องมือ และวัสดุต่าง ๆ

3. กระบวนการบริหารแผนงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

อาจใช้แนวทางการบริหารแผนงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยวงจร PDCA ได้แก่ Plan วางแผน Do ปฏิบัติการตามแผน Check ตรวจสอบผลการทำงานตามแผน Act แก้ไขปรับปรุง

1.3.3 กิจกรรมด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

มีกิจกรรมหลากหลายแต่หลักการดำเนินงานทั่วไปจะคล้ายกัน เช่นดำเนินงานในรูปแบบและระบบที่สามารถวางแผนงาน ประเมินผลได้ และมีการจัดกิจกรรมหลักพื้นฐานด้านความปลอดภัยหลักตามที่กฎหมายกำหนด มีการกำหนดนโยบาย ความปลอดภัย กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรระดับต่าง ๆ การแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน มอบหมายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยเต็มเวลา การรายงานผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

การจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัยแบบยั่งยืน

ต้องดำเนินกิจกรรมครบทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การจัดตั้งองค์กรบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

2. การค้นหาสาเหตุของอันตรายในสถานที่ทำงาน
3. การป้องกันและควบคุมสาเหตุของอันตราย
4. การลดความสูญเสีย เช่น ใ้เฝ้าระวัง ปฐมพยาบาล ดำเนินงานแผนฉุกเฉิน
5. การวัดผล/ประเมินผลการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน

1. การจัดนิทรรศการด้านความปลอดภัย
2. การบรรยายพิเศษด้านความปลอดภัย
3. การสนทนาความปลอดภัย
4. การตรวจสุขภาพและการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย
5. การรณรงค์ให้พนักงานใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล
6. การรณรงค์เพื่อลดอุบัติเหตุเป็นศูนย์ด้วย (เค วย ที่ Kiken Yoshi Training : KYT)
7. การจัดทำแผ่นป้ายแสดงสถิติอุบัติเหตุ
8. การติดโปสเตอร์และแผ่นป้ายสัญลักษณ์ความปลอดภัย
9. การประกวดรายงานสภาพงานที่ไม่ปลอดภัย
10. การประกวดคำขวัญความปลอดภัย
11. การประกวดภาพถ่ายหรือโปสเตอร์ด้านความปลอดภัย
12. การจัดฉายวีดิทัศน์ความปลอดภัย
13. การกระจายเสียงบทความด้านความปลอดภัย
14. การเผยแพร่บทความในวารสาร
15. การตอบปัญหาชิงรางวัล
16. การทัศนศึกษาด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการอื่น ๆ
17. กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยอื่น ๆ เช่น แรลลี่ความปลอดภัย โต้เวที หรือแซวาทีในหัวข้อเกี่ยวกับความปลอดภัย